

XXVIII. NEDJELJA KROZ GODINU

Čitanja: Iz 25, 6-10a

Fil 4, 12-14. 19-20

Mt 22, 1-14

1. BOŽJI POZIVI

“Kraljevstvo je nebesko kao kad neki kralj pripravi svadbu sinu svomu” (Mt 22, 2)...

Bog Otac pripravi svadbu Bogu Sinu kad ga je u Djevičinu krilu združio s ljudskom naravi... Posla, dakle, svoje sluge da na ovu svadbu pozovu prijatelje. Posla ih jednom, a onda ih posla ponovno, jer je navjestiteljima Gospodnjeg utjelovljenja učinio najprije proroke, zatim apostole. Dva je, dakle, puta poslao sluge da pozivaju jer po prorocima reče da će se utjelovljenje Jedinorođenoga dogoditi, a po apostolima reče da se ono zbilo. No, kako oni prvi pozvani na svadbenu gozbu nisu htjeli doći, u drugom pozivu veli: *“Evo, objed sam ugotovio. Junci su moji i tovljenici poklani i sve je pripravljeno” (Mt 22, 4)...*

A onda slijedi: *“Ali oni ne mareći odoše - jedan na svoju njivu, drugi za svojim poslovima” (Mt 22, 5).* Otići na svoju njivu znači prekomjerno se predati zemaljskim naporima; ići za svojim poslovima znači svom pomnjom nastojati oko svjetovnog probitka. Jer tko je zaduben u zemaljske napore i tko se predao ovosvjetovnim poslovima? Kao da ne misli na otajstvo Gospodnjeg utjelovljenja i da ne živi po njemu, odbija doći na kraljevu svadbu kao netko tko ide na njivu ili za poslovima. Često, a što je još

teže, neki ne samo da odbacuju milost onoga koji poziva, nego je progone. Zato (evanđelje) dodaje: “*Ostali uhvate njegove sluge, zlostave ih i ubiju. Nato se kralj razgnjevi, posla svoju vojsku i pogubi one ubojice, a grad im spalí*” (Mt 22, 6-7). Pogubi ubojice jer je istrijebio progonitelje. Spali im grad jer u plamenu vječne gehene muči se ne samo njihova duša, nego i tijelo u kojem su boravili...

Međutim, ovaj što svoj poziv vidje prezren neće gledati svadbu svoga sina pustu. On šalje druge da pozivaju jer, makar Božja riječ kod nekih teško biva prihvaćena, ipak nalazi uporište. Zato (Evanđelje) dodaje: “*Tada kaže slugama: ‘Svadba je, evo, pripravljena, ali uzvanici ne bijahu dostojni. Pođite stoga na raskršća i koga god nađete, pozovite na svadbu!’*” (Mt 22, 8-9). Ako “putove” u Svetom pismu shvaćamo kao “djela”, jasno je da “raskršća” znače “nedostatak djela” jer mnogo puta Bogu lako dolaze oni koji u zemaljskim djelima ne uživaju naklonost sudbine. I nastavlja: “*Sluge iziđoše na putove i sabraše sve koje nađoše - i zle i dobre. I svadbena se dvorana napuni gostiju*” (Mt 22, 10).

Eto kako je samim obilježjem gostiju jasno rečeno da je tom kraljevskom svadbom predočena Crkva u sadašnjem vremenu u kojoj se zajedno sabiru dobri i zli. Ona je sastavljena od različitih sinova; sve ih rađa za vjeru, ali ipak ih promjenom života ne vodi sve slobodi duhovne milosti zbog grijehom postavljene zapreke. Dok živimo ovdje dolje potrebno je da pomiješani kročimo putem sadašnjeg svijeta. Bit ćemo odvojeni kad prispijemo. Naime, samo će dobri biti u nebu, a samo zli u paklu. Ovaj pak život između neba i pakla upravo zato što je između prima stanovnike iz oba dijela; ipak oni koje sveta Crkva sada prima izmiješane na koncu će ih svijeta razdvojiti. Ako ste, dakle, dobri dok boravite u ovom životu, strpljivo podnosite zle. Jer tko ne podnosi zle, sam potvrđuje da zbog svoje nestrpljivosti nije dobar...

No, budući da ste, braćo, milošću Božjom ušli u dvoranu svadbene gozbe, tj. u svetu Crkvu, dobro pazite da vam, pošto ste u nju stupili, kralj ne bi ništa imao prigovoriti glede odjeće vaše duše. Jer s velikim uzbuđenjem treba misliti na ono što odmah potom slijedi: “*Kralj uđe pogledati goste, spazi ondje čovjeka koji ne bijaše odjeven u svadbenu ruho*” (Mt 22, 11). Što, predraga braćo, po našem mišljenju znači svadbenu ruho? Kažemo li da svadbenu ruho označava krštenje ili vjeru, tko je uopće prispio ovoj svadbi bez krštenja i vjere? Naime, oni bez

vjere su isključeni. Što onda moramo shvaćati pod svadbenim ruhom, ako li ne ljubav? Na svadbu ulazi ali bez svadbenog ruha tko kao pripadnik Crkve ima vjere, ali nema ljubavi. S pravom se kaže da je ljubav svadbeno ruho jer naš Otkupitelj bijaše njome odjeven kad je došao na svadbu da sa sobom združi Crkvu. Samo je po ljubavi Božjoj njegov Jedinorođenac sa sobom združio duše izabranih. Zato Ivan veli: *“Bog je tako ljubio svijet da je dao svoga Sina Jedinorođenca za nas”* (Iv 3, 16). Stoga, onaj koji ljudima dođe iz ljubavi otkriva nam da je sama ta ljubav svadbeno ruho. Svatko od vas koji živi u Crkvi i vjeruje u Boga već je ušao na svadbenu gozbu; ali došao je bez svadbenog ruha, ako ne čuva milost ljubavi...

Tko god kao uzvanik na svadbi nema ovoga (ruha), neka se silno boji jer će o kraljevu dolasku biti izbačen van. Jer evo što je rečeno: *“Kralj uđe pogledati goste, spazi ondje čovjeka koji ne bijaše odjeven u svadbeno ruho.”* Mi smo, predraga braćo, uzvanici na svadbi Riječi budući da već imamo vjeru Crkve, hraneći se na gozbi Svetog pisma i uživajući što je Crkva s Bogom združena. Razmotrite, molim vas, jeste li na ovu svadbu došli u svadbenom ruhu, pažljivo ispitajte svoje misli. Izvagajte svoja srca to tančina, mrzite li ikoga, žeže li vas ikakva zavist protiv tuđe sreće, pokušavate li ikome naškoditi potajnom zloćom.

Eto kralj ulazi u svadbenu dvoranu i gleda odjeću našeg srca pa koga ne nađe odjevena ljubavlju odmah rasrđen kaže: *“Prijatelju, kako si ovamo ušao bez svadbenoga ruha”* (Mt 22, 12)? Valja zapaziti, predraga braćo, činjenicu da toga zove prijateljem, a ipak ga osuđuje kao da ga je istodobno nazvao prijateljem i neprijateljem: prijateljem po vjeri, neprijateljem po djelima. *“A on zanijemi (isto)”*, tj. nije mogao govoriti bez boli. Na posljednjem strogom sudu neće biti nikakve mogućnosti izgovora jer Onaj koji optužuje izvana bit će i glas savjesti koja dušu optužuje iznutra...

Zato oni koji se sada daju sputati porocima, onda će protiv volje biti vezani mukama. Nadalje treba reći da će biti izbačeni u izvanjsku tamu. Svaki osuđenik, dakle, neće biti poslan u unutarnju, nego u izvanjsku tamu jer je u noć osude protiv volje izbačen onaj koji dragovoljno upada u sljepoću srca. Također se kaže da će tamo biti plač i škrgut zubi, tako da će škrgutati zubi onih koji su ovdje uživali u proždrljivosti i da će plakati oči onih koji su se ovdje predavali nedopustivim požudama; tako

će mukama biti podloženi svi udovi koji su ovdje služili nekom poroku.

Odmah pošto je izbačen onaj u kojem je predstavljeno mnoštvo zlih, slijedi jedna općenita izjava: “*Mnogo je zvanih, malo izabranih*” (Mt 22, 14). Predraga braćo, zastrašujuće je to što smo čuli! Evo, mi pozvani po vjeri već smo prispjeli na svadbu nebeskoga kralja, vjerujemo i ispovijedamo otajstvo njegova utjelovljenja, hranimo se jelom božanske Riječi, ali kralj tek treba doći da sudi. Znamo da smo pozvani: ne znamo pak hoćemo li biti izabrani. Tako, svatko se od nas treba tim više poniziti ne znajući hoće li biti izabran. Neki doista niti ne počinju činiti dobro, drugi uopće ne ustraju u dobrom koje su započeli. Jedan je viđen kako skoro čitav život provodi u grijehu, ali pred kraj se obratio od svoga grijeha pokajanjem i strogom pokorom; drugi kao da već živi život izabranika, a ipak pred kraj svoga postojanja dogodi mu se da zapadne u zlo grijeha. Jedan započinje dobro i završava bolje; drugi odmalena čini zlo i postajući sve gori u zlu skončava. Stoga svatko se mora više bojati i biti brižan što manje zna ono što ga čeka, jer - često treba ponavljati i nikada to zaboraviti - “*Mnogo je zvanih, malo izabranih.*”

(Grgur Veliki, *Hom.* 38, 3. 5-7. 9. 11-14)

XXIX. NEDJELJA

Čitanja: Iz 45, 1. 4-6

Sol 1, 1-5b

Mt 22, 15-21

1. POREZ CARU

“*Pokažite mi denar. Čiju ima sliku i natpis?*” (Lk 20, 24) U ovom nas ulomku poučava kako moramo biti oprezni u odbacivanju optužaba heretika ili Židova. Na drugom je mjestu rekao: “*Budite dakle mudri kao zmije*” (Mt 10, 16). Neki to tumače ovako: budući da je Kristov križ bio nagoviješten uvis podignutom zmijom kako bi bio uništen lišajasti otrov zlih duhova, čini se da treba biti mudar poput Krista, a jednostavan poput Duha. Eto, dakle, tko je zmija koja uvijek štiti glavu i tako izbjegava smrtnu udarce. Kad ga Židovi ispitivahu je li ovlast primio od Neba, on odgovori:

“Krst Ivanov odakle li bijaše? Od Neba ili od ljudi?” (Mt 21, 25) Namjera mu bijaše da se, ne usudevši se zaniijekati da je od Neba, oni sami osvjedoče o vlastitoj bezumnosti kad niječu da Onaj koji ga je podjeljivao bijaše s Neba. On zatraži dvodrahmu i upita čija je na njoj slika: naime, Božja je slika različita od slike svijeta. Zbog toga nas onaj i opominje: “*I kao što smo nosili sliku zemljanoga čovjeka, tako ćemo nositi i sliku nebeskoga.*” (1Kor 15, 49)

Krist nema carev lik, jer on je “*slika Božja*”. Petar nema carev lik jer je rekao: “*Mi sve ostavismo i pođosmo za tobom*” (Mt 19, 27). Nema careva lika u Jakova niti Ivana jer su sinovi groma, ali ga ima u moru gdje su na vodama one nemani razmrskanih glava i sama glavna neman s odsječenom glavom, daje se kao jelo etiopskim narodima. Ali ako nije imao careva lika, zašto je uopće plaćao porez? Nije mu plaćao od svoga, nego je svijetu ostavio ono što je pripadalo svijetu. Pa ako ne želiš biti podložan plaćanju danka caru, nemoj imati ništa što pripada svijetu. No, imaš li blago, onda si carev porezni obveznik. Želiš li uopće ne biti obveznik zemaljskom kralju, sve svoje ostavi i slijedi Krista.

S pravom naređuje da se najprije poda caru carevo jer nitko ne može pripadati Gospodinu, ako se prethodno nije odrekao svijeta. Dakako, svi se odričemo riječima, ali ne i srcem; naime, kad primamo sakramente, odričemo se. Kako je teška odgovornost obećati Bogu i potom ne izvršiti obvezu. Pisano je: “*Bolje je ne zavjetovati, nego zavjetovati a ne izvršiti zavjeta.*” (Prop 5, 4) Obveza vjere jača je od one novčarske. Daj ono što si obećao dok si u ovom tijelu prije nego dođe izvršitelj i baci te u tamnicu. “*Kažem ti: nećeš izići odande dok ne isplatiš do posljednjega novčića*” (Lk 12, 58; Mt 5, 25 sl).

(Ambrozije, *Exp. Ev. sec. Luc. 9, 34-36*)

2. MOLITVA ZA UPRAVITELJE

Daj slogu i mir nama i svim stanovnicima zemlje kao što si dao ocima našim koji su te pobožno zazivali u vjeri i istini (usp. 1Tim 2, 7). Podloži nas svome svemogućem imenu punom kreposti i onima koji nam zapovijedaju i vode nas na zemlji.

Ti si, Gospodine, po svojoj veličanstvenoj i neizrecivoj snazi njima dao moć vladanja da spoznavši danu im slavu i čast njih slušamo bez protivljenja tvojoj volji. Daruj im, Gospodine,

zdravlje, mir, slogu i spoznanje da bi u sigurnosti obnašali vlast koju im dade.

Ti, Gospodine, nebeski kralju vjekova udijeli ljudskim sinovima slavu, čast i moć nad zemaljskim stvarima. Gospodine, sretno dovrši njihovo nastojanje koje je dobro i milo pred tobom da pobožno u miru i milini vrše vlast koju si im ti dao i da te nađu milosrdna.

Tebe, koji nam jedini možeš udijeliti sva ova i mnoga druga dobra, hvalimo po Velikom Svećeniku i zaštitniku duša naših Isusu Kristu, po kojem te slavimo i veličamo i sada i od pokoljenja do pokoljenja i u vijeke vjekova.

(Klement Rimski, *Ad Corinth.*, 60, 4-61, 3)

3. KLANJATI SE VALJA SAMO BOGU

Cara ću častiti, a neću mu se klanjati, nego ću za nj moliti. Samo stvarnom, pravom Bogu ću se klanjati znajući da je on postavio cara. Zacijelo ćeš me upitati: zašto se ne klanjaš caru? Zato što nije postavljen da mu se klanja, nego da ga se časti zakonitim poštovanjem: naime, nije Bog, nego od Boga stvoren čovjek ne da mu se klanja, nego da vrši službu pravedna sudca. U određenom smislu Bog mu je povjerio upravu; i on sam ne želi da se neki njegov podložnik zove carem: car je njegov naziv i nikome drugom nije dopušteno tako se zvati. Isto tako i klanjanje pripada samo Bogu. Dakle, čovječe, doista si u zabludi: časti cara ljubeći ga, slušajući ga i moleći za njega: tako čineći vršit ćeš volju Božju. Naime, Božanski zakon veli: "*Sinko, časti Boga i kralja i ne budi neposlušan ni jednome ni drugome. Jer iznenada kažnjavaju svoje neprijatelje*" (Izr 24, 21 sl).

(Teofil Antiohijski, *Ad Auct.* 1, 11)

4. BOG TREBA BITI NA PRVOM MJESTU

Posvuda mi se trudimo vašim službenicima prvi platiti poreze i doprinose; tako nas je On naučio. Naime, u ono vrijeme pristupivši mu neki ga upitaše treba li caru plaćati porez. On odgovori: "*Čija je slika na novcu?*" Odgovoriše: "*Careva.*" A on će: "*Podajte, dakle, caru carevo, a Bogu Božje*" (Mt 22, 21). Zato se klanjamo samo Bogu; što se ostaloga tiče, služimo vama priznajući vas carevima i starješinama ljudi i molimo Boga da se

u vama uz carsku ovlast nađe i zdrav razbor. A to što, premda za vas molimo i sve iznosimo na svjetlo, dok nas vi prezirete, znajte da nećemo mi pretrpjeti štetu, jer vjerujemo, štoviše uvjereni smo da će svatko ispaštati kaznu vječnoga ognja prema djelima i položiti će račun razmjerno od Boga primljenima sposobnostima, prema Kristovoj opomeni: “*Od onoga kome je Bog mnogo dao, mnogo će se i iskati*” (Lk 12, 48).

(Justin, *I Apol.* 17)

XXX. NEDJELJA

Čitanja: Iz 22, 20-26

1Sol 1, 5c-10

Mt 22, 34-40

329

1. BOG OD NAS TRAŽI SRCE

Braćo moja, sami sebe ispitajte, protresite unutarnje odaje: promotrite i dobro vidite imate li malo ljubavi i to malo što budete našli umnožite. Pazite na to blago da unutra budete bogati. Doista, druge veoma vrijedne stvari nazivaju se “dragima” i ne bez razloga. Ispitajte kako u svom jeziku običavate reći: ovo je draže od onoga. Što znači draže, ako ne da je dragocjenije? Ako se kaže draže, što je dragocjenije; što je, braćo moja, draže od same dragosti, ljubavi? U čemu je, po našem mišljenju, njezina vrijednost? Otkuda potječe njezina vrijednost? Vrijednost žita: tvoj novac, vrijednost zemljišta: tvoje srebro; vrijednost dragulja: tvoje zlato; vrijednost ljubavi ti si sam. Uostalom, ti želiš znati kako posjedovati zemljište, dragulj, životinju; kako nabaviti i zadržati zemljište. No, želiš li imati ljubav, traži sebe i sebe nađi. Zar te je strah dati se da se ne potrošiš? Naprotiv, ako se ne daruješ, sebe gubiš. Sama ljubav govori na usta Mudrosti i kaže ti da se ne preplašiš kad se veli: daruj sama sebe. Naime, ako ti netko želi prodati neki posjed, reći će ti: daj mi svoje zlato; a tko ti želi prodati nešto drugo, reći će ti: daj mi svoj novac ili daj mi svoje srebro. Poslušaj što ti na usta Mudrosti govori ljubav: “Daj mi, sine moj, srce svoje” (Izr 23, 26). “Daj mi”, veli: što? “Svoje srce, sine moj”. Bilo je zlo dok bijaše kod tebe, dok ti je pripadalo: doista, bio si vođen ništavostima te bludnim i pogibeljnim ljubavima. Ukloni ga odatle. Kamo ga vodiš? *Daj*

mi, veli on, *svoje srce*. Neka bude za mene pa se za tebe neće izgubiti. Promotri što ti govori kad u tebe želi nešto popraviti, jer ti voliš ponajprije sama sebe: “*Ljubi Gospodina Boga svojega svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svim umom svojim*” (Mt 22, 37; Pnz 6, 5). Što od tvoga srca ostaje da bi ljubio sama sebe? Što od tvoje duše? Što od tvoga uma? On kaže *svim*. Onaj koji te stvorio traži svega tebe.

No, ne budi tužan kao da ti ništa ne ostaje da se u sebi raduješ. “*Nek’ se raduje Izrael*”, ne u sebi, nego u “*Stvoritelju svojem!*” (Ps 149, 2). “*Koliko se mora ljubiti bližnjega?*” Odgovorio bih: ako mi ništa nije preostalo, kako ću se ljubiti; budući da mi se naređuje da svim srcem, svom dušom i svim umom ljubim onoga koji me stvorio, kako mi se naređuje drugu zapovijed da bližnjega ljubim kao sama sebe? Što je više od reći da se bližnjega ljubi svim srcem, svom dušom i svim umom. Kako? “*Ljubi bližnjega svoga kao sama sebe*” (Mt 22, 37. 39). Boga svim sobom: bližnjega kao sebe. Zar kako sebe, tako i tebe? Želiš li čuti kako se ljubiš? Zbog ovoga se ljubiš, jer svim sobom ljubiš Boga. Naime, smatraš li da s Bogom napreduješ jer Boga ljubiš? I kad ljubiš Boga, da li mu se nešto dodaje? A ako ne ljubiš, hoćeš li imati manje? Kad ljubiš, ti napreduješ: bit ćeš tamo gdje nećeš propasti. No, odgovorit ćeš mi: Ta kad se nisam ljubio? Uopće se nisi ljubio kad nisi ljubio Boga koji te stvorio. Štoviše, kad si se mrzio mislio si da sebe ljubiš. Naime: “*Tko ljubi nepravdu, mrzi dušu svoju*” (Ps 10, 6).

(Augustin, *Govor 34*, 7-8)

2. DVIJE LJUBAVI: BOG I SVIJET

Postoje dvije ljubavi iz kojih se rađaju sve želje, a one su po kakvoći tako različite jer su im uzroci različiti. Naime, razumska duša koja ne može biti bez ljubavi, ljubi ili Boga ili svijet. U ljubavi prema Bogu ništa nije pretjerano, dok naprotiv, u ljubavi prema svijetu sve je štetno. Zbog toga se treba nerazdvojno vezati uz vječna dobra, a ona vremenita upotrebljavati na prolazan način tako da nama putnicima koji žurimo da se vratimo u domovinu, štogod nam ovosvjetska sreća namjerila, sve bude poputbina, a ne da nas privlači na ostanak. Stoga blaženi Apostol ovako veli: “*Vrijeme je kratko. Odsele i koji imaju žene, neka budu kao da ih nemaju; i koji plaču, kao da ne plaču; i koji se vesele, kao da se ne*

vesele; i koji kupuju, kao da ne posjeduju; i koji uživaju ovaj svijet, kao da ga ne uživaju, jer - prolazi obličje ovoga svijeta” (1Kor 7, 29-31). Ali ono što je drago zbog izgleda, obilja i raznolikosti ne može se lako izbjeći osim ako se u samoj ljepoti vidljivih stvari radije ljubi Stvoritelja nego stvorenje. Naime, kad kaže: “*Ljubi Gospodina Boga svojega iz svega srca svojega, i iz sve duše svoje, i iz svega uma svoga, i iz sve snage svoje!*” (Mk 12, 30) želi da se nikad ne odriješimo od veza njegove ljubavi. A kad s ovom zapovijedi usko povezuje ljubav prema bližnjemu (usp. Mk 12, 31 sl), propisuje nam nasljedovanje njegove dobrote da ljubimo ono što on ljubi i brinemo se za ono za što se on brine. Naime, premda smo “*Božja njiva i Božja građevina*” (1Kor 3, 9) i “*niti je što onaj tko sadi ni onaj tko zalijeva, nego Bog koji daje rasti*” (1Kor 3, 7), ipak u svemu traži naše služenje i želi da budemo djelateli njegovih darova kako bi onaj koji je na “Božju sliku” (usp. Post 1, 27) vršio njegovu volju. Zbog toga u Gospodnjoj molitvi na presveti način govorimo: “*Dođi kraljevstvo tvoje, budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji!*” (Mt 6, 10) Što takvim riječima drugo ištemo nego da Bog podloži one koje još nije sebi podložio i poput anđela na nebu i ljude na zemlji učini službenicima svoje volje? Dakle, to moleći ljubimo Boga i ljubimo bližnjega, a u nama nije različita, nego jedinstvena ljubav, budući da želimo i da sluga služi, i da gospodar zapovijeda.

Taj dakle, osjećaj predragi, iz kojeg je isključena svaka zemaljska ljubav neka se jača navikom dobrih djela jer savjest se treba veseliti u ispravnim činima i rado slušati ono u čem uživa što je učinjeno. Izabire se post, čuva se čistoća, množe se milodari, neprestance se moli i eto želja pojedinaca postaje želja svijetu. Napor hrani strpljivost, krotkost gasi srdžbu, dobrohotnost sebi podlaže zavist, svete su želje ubile ljudske požude, pohlepu je protjerala velikodušnost, bogatstvo koje je teret postaje sredstvom kreposti.

(Leon Veliki, *Tractatus*, 90, 3-4)

3. ONOME TKO GA LJUBI BOG OBEĆAVA SAMA SEBE

Doista, Bog ti ne obećava bilo što, tj. nešto što nije On sam. Ukratko, Bog me ne bi mogao nasititi osim obećavajući mi sama sebe.

Što je cijela zemlja? Što li cijelo more? Ili cijelo nebo? Što su sve zvijezde? Ili sunce? Što je mjesec? Što su i same čete anđela?

Više od svijtu njih žedam za Stvoriteljem: njega sama sam gladan, njega sam žedan, njemu govorim: “*U tebi je izvor životni*” (Ps 36, 10). A on meni kaže: “*Ja sam kruh koji je s neba sišao*” (Iv 6, 41).

Neka dakle, moje putovanje žudi i žeda da se moja nazočnost nasiti. Svijet se raduje mnogim krasnim, snažnim, raznolikim stvarima: međutim, mnogo je ljepši onaj koji ih je načinio; mnogo je snažniji i svjetliji onaj koji ih je sazdao; mnogo je ljupkiji onaj koji ih je stvorio. “*Nasitit ću se kad se očituje slava tvoja*” (Ps 17, 15). Stoga, ako je u vama ona vjera koja djeluje po ljubavi, već se ubrajate u predodređene, među pozvane, među opravdane: dakle, neka ona u vama raste. Zaista, vjera koja djeluje po ljubavi ne može opstati bez nade. Ali kad prispijemo, hoće li i onda s tobom biti tvoja vjera? Hoće li nam možda biti rečeno: Vjeruj? Nipošto. Onda ćemo ga vidjeti i promatrati.

(Augustin, *Govor* 158, 7)

XXXI. NEDJELJA

Čitanja: Mal 1, 14b; 2, 2b. 8-10

1 Sol 2, 7b-9.13

Mt 23, 1-12

1. BIT ZAKONA

Zapravo predaja njihovih starješina, za koju su hinili da je opslužuju kao kakav zakon, bijaše protivna Mojsijevu zakonu. Zbog toga Izaija veli: “*Tvoji gostioničari miješaju vino s vodom*” (Iz 1, 2) kako bi pokazao da strogi Božji nalog starješine miješaju s nekom vodenastom predajom, tj. nadodaju krivotvoreni zakon protivan Zakonu. To je ono na što je Gospodin jasno ukazao rekavši im: “*Zašto prestupate zapovijed Božju radi svoje predaje?*” (Mt 15, 3). Nezadovoljni kršenjem Božjega zakona svojim prijestupima miješajući vino s vodom, njemu su suprotstavili svoj zakon koji se sve do danas naziva farizejskim zakonom. Neke stvari dokidaju, druge dodaju, druge opet tumače na svoj način: tako čine osobito njihovi učitelji. Želeći obraniti te predaje nisu se podložili Božjem zakonu koji ih je upravljao prema Kristovu dolasku pa su došli čak do optuživanja Gospodina što subotom ozdravlja, a što, kako već rekosmo, Zakon nije zabranjivao budući da je i on na neki način liječio tražeći da se obrezanje

obavlja toga dana; pa ipak nisu ništa sebi predbacivali kad su zbog svoje predaje i spomenutoga farizejskog zakona kršili Božje zapovijedi i kad nisu imali biti Zakona, tj. ljubavi prema Bogu.

Ta je ljubav, zapravo, prva i najveća zapovijed, a druga je ljubav prema bližnjemu: to nas je poučio Gospodin rekavši da o tim dvjema zapovijedima ovisi sav Zakon i proroci (usp. Mt 22, 37-40). I on nije donio neke druge zapovijedi veće od ove, nego je tu istu zapovijed obnovio naloživši svojim učenicima da ljube Boga svim srcem, a bližnjega kao same sebe. Da je sišao od nekoga drugog Oca, nikad ne bi posegnuo za prvom i najvećom zapovijedi Zakona: na svaki bi se način trudio donijeti drugu veću zapovijed po savršenom Ocu, a ne bi upotrijebio onu koju je dao Tvorac Zakona. Stoga Pavao veli da je ljubav ispunjenje Zakona (usp. Rim 13, 10); budući da je sve ostalo dokinuto, ostaju samo vjera, nada i ljubav, ali najveća od sviju jest ljubav (usp. 1Kor 13, 13); bez ljubavi prema Bogu ne koristi nikakvo spoznanje, ni razumijevanje otajstava, ni vjera, ni proroštva, nego je bez ljubavi sve isprazno i suvišno (usp. 1Kor 13, 2); ljubav čovjeka čini savršenim pa je onaj koji ljubi savršen u sadašnjem, a i u budućem vijeku: doista, nikad nećemo prestati ljubiti Boga, nego što ga više budemo motrili, više ćemo ga ljubiti.

Tako dakle, vidjevši da je u Zakonu kao i u evanđelju prva i najveća zapovijed ista, tj. ljubiti Gospodina Boga svim srcem, a druga njoj jednaka, tj. ljubiti bližnjega kao sama sebe, potvrđeno je da je Zakonodavac jedan te isti. Bitne životne zapovijedi, budući da su i na jednoj i na drugoj strani iste, stvarno pokazuju da je isti Gospodin: naime, ako je dao posebne zapovijedi primjerene jednom, odnosno drugom savezu, s obzirom da se drže opće i važnije zapovijedi bez kojih nema spasenja, iste su koje je dao na jednoj i na drugoj strani.

Koga Gospodin ne bi zbunio kad je poučavajući mnoštvo i učenike ustvrdio da Zakon nije od nekoga drugog Boga: *“Na Mojsijevu stolicu zasjedoše pismoznanci i farizeji. Činite dakle i obdržavajte sve što vam kažu, ali se nemojte ravnati po njihovim djelima jer govore, a ne čine. Vežu i ljudima na pleća tovare teška bremena, a sami ni da bi ih prstom makli”* (Mt 23, 2-4)? Nije on zato osuđivao Mojsijev zakon, budući da ih je pozivao da ga obdržavaju sve dok bude Jeruzalema: no prekoračio ih je jer, premda su propovijedali riječi Zakona, bijahu bez ljubavi i zato prekršitelji Zakona u odnosu na Boga i bližnjega. Kao što veli Izaija: *“Narod me ovaj usnama časti, ali mu je srce daleko*

od mene i isprazno je njegovo štovanje dok naučavaju ljudska učenja i uredbu” (Iz 29, 13). Ne zove on Mojsijev zakon “ljudskim uredbama”, nego potpuno izmišljene predaje njihovih starješina i da bi ih obranili, oni su odbacivali Božji zakon, a kao posljedica nisu se podložili ni njegovoj Riječi. To je ono što Pavao u svezi s njima ističe: “*Ne priznajući, doista, Božje pravednosti i tražeći uspostaviti svoju, pravednosti se Božjoj ne podložite. Jer dovršetak je Zakona Krist - na opravdanje svakomu tko vjeruje*” (Rim 10, 3-4). Kako bi Krist bio dovršetak Zakona kad mu ne bi bio i početak? Jer onaj koji je dovršio isti je koji je i započeo. On je govorio Mojsiju: “*Vidio sam jade svoga naroda u Egiptu i sišao sam da ga izbavim*” (Izl 3, 7-8). Doista, od početka on uzlazi i silazi za spasenje ojađenih.

(Irenej Lionski, *Adv. haer.* IV, 12, 1-4)

2. POTREBNA SU DJELA

Budući da je malo onih koji nalaze uski put, on iznosi obmanu onih koji se pretvaraju da ga traže: “*Čuvajte se lažnih proroka koji dolaze k vama u ovčjem odijelu*” (Mt 7, 15), itd. Valja zapaziti da udvorne riječi pune lažne slasti treba prosuđivati po plodovima djela, tako da ne očekujemo od nekoga da bude takav kakvim se riječima oslikava, nego kako se u praksi ponaša jer u mnogih je vučje bjesnilo skrivena u ovčijem ruhu. Tako, budući da trnje ne rađa groždem niti kupina smokvama i kao što loša stabla ne donose jestive plodove, on nas poučava da u takvih ljudi nema više mjesta za činjenje dobrih djela i da stoga svakoga treba prosuđivati po njegovim plodovima. Jer kraljevstvo se nebesko ne stječe samo snagom riječi pa neće svaki koji bude govorio “*Gospodine, Gospodine*” (Mt 7, 21) imati dijela s njime. Ta kakva je zasluga Gospodina oslovljavati s “*Gospodine*”? Zar ne bi bio Gospodin, ako ga mi ne bismo tako nazivali? Kakva je to sveta dužnost zazivati jedno ime kad se prije posluhom Božjoj volji, a ne zazivanjem njegova imena nalazi put u kraljevstvo nebesko?

“*Mnogi će me u onaj dan pitati: ‘Gospodine, Gospodine! Nismo li mi u tvoje ime prorokovali’*” (Mt 7, 22), itd. On ovdje osuđuje varanje lažnih proroka i pretvaranje hipokrita koji u snazi riječi nalaze način kako si prisvojiti slavu u naviještanju nauka, u istjerivanju zloduha i u sličnim čudesnim djelima i time sami sebi

obećavaju kraljevstvo nebesko - kao da je ono što govore ili čine uistinu njihovo, a ne naprotiv sila Božja kad je se zazove ta koja sve čini - dok se poznavanje nauka stječe čitanjem, a Kristovo je ime to koje tjera zloduhe. Moramo, dakle, o svom trošku zaslužiti ovu blaženu vječnost i sami nešto poduzeti da nastojimo oko dobra, izbjegnemo svako zlo, svim srcem opslužujemo nebeske zapovijedi i ispunimo sve ove dužnosti kako bi nas Bog priznao i učinio ono što želi, radije nego da se hvastamo onim što je u njegovoj moći, on koji odbija i odbacuje one koji ga zbog zlih djela nisu mogli upoznati.

(Hilarije iz Poitiersa, *In Matth.* 6, 4-5)

XXXII. NEDJELJA

Čitanja: Mudr 6, 12-16

1 Sol 4, 13-18

Mt 25, 1-13

1. DESET DJEVICA

“Tada će kraljevstvo nebesko biti kao deset djevica” (Mt 25, 1) i sl. Iz onoga što slijedi prethodne tvrdnje može se razumjeti smisao ovog ulomka. On se u cijelosti odnosi na veliki dan Gospodnji kad će skrivene ljudske misli biti otkrivene (usp. 1Kor 3, 13) istragom božanskog suda u kojem će istinska vjera u Boga dobiti nagradu nipošto nesigurne nade. Jer u opreci pet mudrih i pet ludih djevica na posve je jasan način izrazio odjeljivanje vjernika i nevjernika po uzoru na koje je i Mojsije bio primio deset zapovijedi predanih na dvije ploče (usp. Izl 32, 15). Zapravo trebale su u cijelosti biti predane na dvije ploče i dvostraničje je, odjeljujući ono što pripadaše desnoj odnosno lijevoj strani, označavalo odjeljivanje dobrih od zlih, premda su bili ujedinjeni pod istim zavjetom.

Zaručnik i zaručnica su Bog naš Gospodin u tijelu, jer tijelo je zaručnica za Duha kao što je Duh zaručnik za tijelo. Kad naposljetku truba daje znak za buđenje, ide se ususret samo zaručniku jer dvoje već bijahu jedno budući da je skromnost tijela već postigla duhovnu slavu. Ali nakon prve dionice vršeći dužnosti ovoga života mi se pripravljamo poći ususret uskrsnuću od mrtvih. Svjetiljke su svjetlost sjajnih duša koje je sakrament

krštenja učinio blistavima. Ulje (usp. Mt 25, 3) je plod dobrih djela. Male posude (usp. Mt 25, 4) ljudska su tijela u čijoj nutrini mora biti položeno blago ispravne savjesti. Prodavači (usp. Mt 25, 9) su oni koji, potrebni milosrđa vjernika, u zamjenu daju od njih traženu robu, tj. umorni od svoje bijede prodaju nam svijest dobrog djela. Ona izobilno daje neugasivo svjetlo koje valja kupiti i spremiti po plodovima milosrđa. Svadba (usp. Mt 25, 10) je primanje besmrtnosti te sjedinjenje propadljivosti i nepropadljivosti u nečuvenom savezu. Zaručnikovo kašnjenje (usp. Mt 25, 5) vrijeme je pokore. Spavanje onih koji čekaju počinak je vjernika i privremena smrt cijelog svijeta u vremenu pokore. Vika usred noći (usp. Mt 25, 6) jest zvuk trube usred sveopćeg neznanja koji prethodi Gospodnjem dolasku (usp. 1Sol 4, 16) i koji sve budi da iziđu ususret zaručniku. Svjetiljke koje se uzima (usp. Mt 25, 7) povratak je duša u tijela, a njihovo svjetlo je savjest koja blista dobrim djelom, savjest koja je zatvorena u malenim posudama tijela.

Mudre su djevice duše koje su se, koristeći povoljan trenutak dok su u tijelu da bi činile dobra djela, pripravile kako bi se prve pokazale o Gospodnjem dolasku. Lude su duše koje su se, opuštene i nemarne, brinule samo o sadašnjemu pa zaboravivši Božja obećanja nisu prispjele do nade uskrsnuća. I budući da lude djevice sa svojim ugašenim svjetiljkama ne mogu poći ususret, od mudrih traže da im posude ulja (usp. Mt 25, 8). No te odgovoriše da im ga ne mogu dati jer vjerojatno svima ne bi bilo dovoljno (usp. Mt 25, 9) što znači da se nitko ne smije oslanjati na tuđa djela i zasluge jer svatko treba kupiti ulja za svoju svjetiljku. Mudre ih šalju da se vrate i kupe ulja, premda u odnosu na Božje propise kasne, kad bi poslušale sa svojim bi se upaljenim svjetiljkama učinile dostojnima susreta sa zaručnikom. No, dok su one oklijevale, zaručnik je ušao, a zajedno s njim i mudre s velom i svojim posve spremnim svjetiljkama ulaze na svadbu (usp. Mt 25, 10), tj. prodiru u nebesku slavu čim je Gospodin stigao u svome sjaju. A kako više nemaju vremena za pokajanje, lude pritrčavaju, traže da im se vrata otvore (usp. Mt 25, 11), na što im zaručnik odgovara: “*Ne poznám vas*” (Mt 25, 12). Jer one nisu bile tamo da izvrše svoju obvezu prema njemu koji je dolazio, nisu se pojavile na poziv zvuka trube, nisu se pridružile pratnji onih koje su ulazile, nego su zbog svoga kašnjenja i svoga nedostojna ponašanja propustile čas ulaska na svadbu.

(Hilarije iz Poitiersa, *In Matth.* 27, 3-5)

2. BUDNOST U MOLITVI

I ti, dakle dušo, jedna u narodu, jedna u mnoštvu... svakako jedna od djevica, ti koja unutaršnjim svjetlom rasvjetljuješ milost tijela..., ti, velim, u svom krevetu i noću spravna uvijek razmatraj o Kristu i uvijek priželjkuj njegov dolazak.

Ako ti se čini da kasni, ustani. Čini se da kasni kad predugo spavaš; čini se da kasni kad nisi zadubljena u molitvu; čini se da kasni kad ne slušaš svoj glas koji psalmira. Kristu posvetivši prvine svojih bdijenja, Kristu žrtvuj i prvine svojih djela... Traži, dakle, da te Duh Sveti nadahne, da ponad tvoga ležaja dahne i pojača miris pobožna duha i duhovne milosti. Odgovorit će ti: *“Ja spavam, ali moje srce bdije”* (Pj 5, 2)...

Tako na otvorena vrata [Krist] ulazi; ta ne može izostati on koji je obećao ući. Prigrli, dakle, njega koga si tražila, primakni mu se i bit ćeš prosvijetljena: zadrži ga, moli ga da ne ode brzo, preklinji ga da te ne ostavlja; jer Božja Riječ trči, ne prihvaća je se s ohološću, ne zadržava je se nemarnošću. Nek tvoja duša ide ususret njegovoj riječi i slijedi stope nebeskih izreka; jer prolazi brzo.

Što naposljetku veli? *“Tražila sam ga, ali ga nisam našla, zvala sam, ali nije se odazvao”* (Pj 5, 6). Nemoj se žalostiti ti koji si je zvao, molio i otvorio joj zato što je tako brzo otišla, jer on često ostavlja da budemo iskušani. Što naposljetku u Evanđelju odgovara mnoštvu koje ga moli da se ne udaljuje? *“I drugim gradovima treba da navješćujem Božju riječ o kraljevstvu Božjem. Jer za to sam poslan”* (Lk 4, 43). No, ako ti se čini da je on otišao, izađi van, ponovno traži (usp. Pj 5, 7)...

Tko te onda drugi treba poučiti kako posjedovati Krista, ako li ne sveta Crkva? Štoviše, već je protumačila, ako shvaćaš ono što čitaš: *“Tek što pođoh od njih [čuvara grada], nađoh onoga koga ljubi duša moja. Uхватила sam ga i neću ga pustiti”* (Pj 3, 4). Čime je, dakle, Krist zadržan? Ne omčama nepravde, ne čvorovima užadi, nego vezama ljubavi, pritegnut je čvorovima srca i zadržan je osjećajima duše. Želiš li i ti zadržati Krista, neprestance traži, ne boj se patnja; jer često se Krista bolje nalazi u tjelesnim bolima, u samim rukama progonitelja. *“Tek što pođoh od njih”*, veli. Naime, kad u trenu pobjegneš iz ruku progonitelja i ne predaš se vlasti svijeta, Krist će ti doći ususret i neće dopustiti da budeš prekomjerno iskušavana.

Ona koja Krista tako traži i tako ga nalazi može reći: “*Uhvatila sam ga i neću ga pustiti, dok ga ne uvedem u kuću majke svoje, u ložnicu roditeljke svoje*” (isto). Što je kuća tvoje majke i njezina ložnica, ako li ne tvoja nutrina? Čuvaj tu kuću pošto joj očistiš nutrinu; da bi se, jer je čista i bez ljage preljubničke savjesti, takvo duhovno boravište uzdiglo do svetoga svećeništva na čvrstom temelju ugaonog kamena i da bi u njoj boravio Duh Sveti. Onu koja Krista tako traži i tako ga moli on neće ostaviti, nego će se, naprotiv, često navraćati i posjećivati je; jer on je s nama sve do svršetka svijeta (usp. Mt 28, 20).

(Ambrozije, *De virginit.* 12, 68 sl. 74 sl; 13, 77 sl)

XXXIII. NEDJELJA

Čitanja: Izr 31, 10-13. 19-20. 30-31

1 Sol 5, 1-6

Mt 25, 14-30

1. SIMBOLIZAM TALENATA

“*Bit će kao kad ono čovjek, polazeći na put, dozva slugu i dade im svoj imetak. Jednomu dade pet talenata, drugomu dva, a trećemu jedan - svakomu po njegovoj sposobnosti*” (Mt 25, 14-15). Nema sumnje da je taj čovjek, taj gospodar kuće sam Krist koji, spremajući se da nakon uskrsnuća kao pobjednik uzade k Ocu i pozvavši k sebi apostole, povjerava im evanđeoski nauk dajući jednima više, a drugima manje ne zato što prema jednima želi biti velikodušniji, a prema drugima škrtiji, nego zato što vodi računa o sposobnostima svakoga od njih (Apostol veli nešto slično kad kaže da je mlijekom hranio one koji još ne bijahu u stanju hraniti se tvrdom hranom) (usp. 1Kor 3, 2). Doista, kasnije je s jednakom radošću primio onoga koji je trgujući s primljenih pet stekao deset talenata i onoga koji je od dva stekao četiri uvažavajući ne količinu dobitka, nego spremnost za činjenje dobra. U pet kao u dva i u jednom talentu zapažamo različite milosti koje se svakome daju. Ili se u prvom koji ih prima pet može vidjeti pet osjetila, u drugom koji ih prima dva sposobnost shvaćanja i djela, a u trećem koji je dobio samo jedan razum koji ljude razlikuje od živina.

“Onaj koji je primio pet talenata odmah ode, upotrijebi ih i stekne drugih pet” (Mt 25, 16). To znači primivši pet zemaljskih osjetila udvostručio ih je tako što je po stvorenjima stekao spoznaju nebeskih stvari, spoznaju Stvoritelja: uzdižući se od tjelesnih stvari do onih duhovnih, od vidljivih nevidljivima, od kratkotrajnih vječnima.

“Isto tako i onaj sa dva talenta stekne druga dva” (Mt 25, 17). I on, istine koje je svojom snagom shvatio iz Zakona udvostručio je u spoznaji evanđelja. Ili se, pak, može razumjeti da je po znanju i djelima zemaljskog života spoznao izgled budućega blaženstva.

“Onaj naprotiv koji je primio samo jedan ode, iskopa u zemlji rupu i u nju sakri novac gospodarov” (Mt 25, 18). Zli sluga podložan zemaljskim djelima i slastima svijeta zanemario je i okaljao Božje zapovijedi. Jedan drugi evanđelist veli da je ovaj sluga svoj novac držao zavezan u rupčiću (usp. Lk 19, 20), tj. živeti u lasti i slasti gospodarovu je pouku učinio nedjelotvornom.

“Nakon dugo vremena dođe gospodar tih slugu i zatraži od njih račun. Pristupi mu onaj što je primio pet talenata i donese drugih pet govoreći: ‘Gospodaru! Pet si mi talenata predao. Evo, drugih sam pet talenata stekao!’” (Mt 25, 19-20). Dugo je vremena između Spasiteljeva Uzašašća i njegova drugog dolaska. Pa ako i sami apostoli moraju položiti račun te će uskrsnuti bojeći se suda, što bismo tek mi morali?

“Reče mu gospodar: ‘Valjaš, slugo dobri i vjerni! U malome si bio vjeran, nad mnogim ću te postaviti! Uđi u radost gospodara svoga!’ Pristupi i onaj s dva talenta te reče: ‘Gospodaru! Dva si mi talenta predao. Evo, druga sam dva talenta stekao!’ Reče mu gospodar: ‘Valjaš, slugo dobri i vjerni! U malome si bio vjeran, nad mnogim ću te postaviti! Uđi u radost gospodara svoga.’” (Mt 25, 21-23). Obojica slugu, i onaj koji je od pet talenata učinio deset i onaj koji je od dva učinio četiri od gospodara primaju jednaku pohvalu. Moramo istaknuti da sve što posjedujemo u ovom životu makar to izgledalo veliko i obilno, uvijek je malo i sićušno u usporedbi s budućim dobrima. “Uđi u radost svoga Gospodara”, veli: tj. primi ono što oko nikad nije vidjelo, niti je uho ikad čulo, niti je u ljudsko srce ikad ušlo (usp. 1Kor 2, 9). Što li veće može biti darovano vjernom sluzi nego život sa svojim gospodarom i gledanje njegove radosti?

“Najposlije pristupi i onaj koji je primio jedan talenat te reče: ‘Gospodaru! Znam da si strog čovjek, da žanješ gdje nisi sijao

i kupiš gdje nisi vijao. Pobjah se stoga, odoh i sakrih talenat tvoj u zemlju. Evo ti tvoje!” (Mt 25, 24-25). Kao što stoji pisano u psalmu: Traženje opravdanje za grijehe (usp. Ps 141, 4) zapažamo i kod ovog sluga koji je lijenosti i nemarnosti pridodao i grijeh oholosti. On koji nije trebao učiniti ništa drugo nego priznati svoju tromost te moliti gospodara, on ga naprotiv kleveće smatrajući da je postupio razborito što iz straha da ne izgubi kapital nije pokušavao steći nikakve dobiti.

“A gospodar mu reče: ‘Slugo zli i lijeni! Znao si da žanjem gdje nisam sijao i kupim gdje nisam vijao! Trebalo je dakle da uložiš moj novac kod novčara i ja bih po povratku izvadio svoje s dobitkom. Uzmite stoga od njega talenat i podajte onomu koji ih ima deset” (Mt 25, 26-28). Ono što mišljaše da je rekao u svoju obranu preokrenulo se naprotiv u njegovu osudu. Sluga je nazvan zlim jer je oklevetao gospodara; nazvan je lijenim jer nije htio udvostručiti talent: stoga je najprije osuđen kao oholica, a zatim kao nemarnik. Gospodar zapravo reče - kad si znao da sam strog i okrutan i da želim tuđe tako da žanjem gdje nisam sijao, zašto ti ta spoznaja nije ulila strah tako da shvatiš da ću tražiti ono što je moje pa te potaknula da novac i srebro koje ti povjerih dadeš novčarima? Jedno i drugo naime znači grčka riječ argyrión. Pisano je: *“Riječ je Gospodnja riječ iskrena, srebro u vatri prokušano, u zemlji okaljeno, sedam puta očišćeno”* (Ps 12, 7). Novac i srebro su propovijedanje Evanđelja i božanske riječi koju se mora dati novčarima, tj. ili drugim naučiteljima (kao što su učinili apostoli u svim pokrajinama redeći prezbitere i biskupe) ili svim vjernicima koji je mogu udvostručiti i vratiti s dobiti, ukoliko dobrim djelima vrše ono što su iz riječi spoznali. Zato se ovom sluzi oduzima talent i daje se onome koji je stekao deset kako bismo shvatili da - premda se gospodar jednako raduje naporu svakoga od dvojice, tj. onoga koji je udvostručio pet talenata i onoga koji je udvostručio dva - veća nagrada pripada onome koji je više trgovao s gospodarovim novcem. Zato Apostol veli: *“Starješine koji su dobri predstojnici dostojni su dvostruke časti, ponajpače oni koji se trude oko Riječi i poučavanja”* (1Tim 5, 17). Iz onoga što se zli sluga usudio reći: *“Žanješ gdje nisi sijao i kupiš gdje nisi vijao”*, razabiremo da Gospodin prihvaća i čestit život pogana i filozofa te da na jedan način prihvaća one koji su postupali pravedno, a na neki drugi one koji su postupali nepravedno te da naposljetku, prisposobljujući ih s onima koji

su slijedili naravni zakon, oni koji krše pisani zakon bivaju osuđeni.

“Doista, onomu koji ima još će se dati, neka ima u izobilju, a od onoga koji nema oduzet će se i ono što misli ima” (Mt 25, 29). Mnogi, premda prirodno mudri i oštroumni, ako su nemarni lijenošću upropastili svoje prirodno bogatstvo, za razliku od onoga tko je naprotiv malo spor, ali radom i zalaganjem nadoknađuje manjak primljenih darova, izgubit će svoja prirodna dobra i vidjet će kako će nagrada obećana njima biti dana drugima. Ove riječi možemo i ovako shvatiti: tko ima vjere i nadahnut je dobrom voljom u Gospodinu, od pravedna će Sudca primiti makar je zbog ljudske krhkosti nakupio manje dobrih djela. Tko naprotiv nije imao vjere, izgubit će i druge kreposti za koje je mislio da ih po prirodi ima. Zgodno kaže da će se tome “oduzeti i ono što misli da ima”. Jer ništa što ne pripada vjeri u Krista ne smije se pripisati onome tko to loše upotrebljava, nego onome tko je i zlom sluzi dao prirodna dobra.

“A beskorisnoga slugu izbacite van u tamu. Ondje će biti plač i škrgut zubi” (Mt 25, 30). Gospodin je svjetlost; tko je daleko od njega izbačen van taj je bez pravog svjetla.

(Jeronim, *In Matth.* IV, 22, 14-30)

XXXIV. NEDJELJA

Čitanja: Ez 34, 11-12. 15-17

1 Kor 15, 20-26a. 28

Mt 25, 31-46

1. U LJUBAVI PREMA SIROMASIMA GRADIMO SVOJU VJEČNU BUDUĆNOST

“Ogladnjeh, ožednjeh, bijah stranac i gol; obolio i u tamnici bijah” (Mt 25, 35). *“Što god učiniste jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste”* (r. 40). Zato veli: *“Dođite, blagoslovljeni Oca mojega”* (r. 34). Što iz ovoga razabiremo? Da se blagoslov i najveće dobro nalaze u revnosti i u opsluživanju zapovijedi; prokletstvo i najveće zlo potječu od lijenosti i preziranja zapovijedi. Prigrlimo onda prvo, a izbjegavajmo drugo koliko god nam je moguće kako bismo od dvoga mogli zadobiti ono što želimo. Jer bit ćemo učvršćeni u onome čemu velikom revnošću duha

budemo naginjali. Zbog toga učinimo dobrohotnim Gospodina blagoslova, koji jednako od nas prihvaća ono što po brižljivosti i po dužnosti činimo siromasima kao da činimo njemu, i privolimo ga bar u ovo vrijeme kad nam je dok živimo dana velika mogućnost opsluživanja zapovijedi; mnogima nedostaje nužno, mnogi oskudijevaju u samom tijelu, istrošeni i iscrpljeni samim nasiljem zla. Tako da mi u tome, tj. opširnije rečeno više brige i mara ulažemo u njegu onih koji su pogođeni teškom bolešću, kako bismo zadobili onu veličanstvenu nagradu... (Što da kažem o anđelima) kad je sam Gospodar anđela, sam kralj nebeskog blaženstva za tebe postao čovjekom te ovom prljavom i prezrivom kožom tijela sebe obavio zajedno s dušom koja njome bijaše zaodjenuta da bi svojim dodiranjem iscijelio tvoje bolesti? Ti naprotiv, koji si iste naravi kao i bolesnik, izbjegavaš takve ljude. Molim te, brate, okani se loših nauma. Razmotri tko si i što te zanima: poglavito (si) čovjek među ljudima koji u sebi nema ništa svoga i ništa što ne pripada zajedničkoj naravi. Ne izlaži pogibli ono buduće. Jer dok osuđuješ veliku patnju u tuđem tijelu, izgovaraš neizvjesnu presudu nad svom naravi. A i sam si dionik te naravi kao i svi ostali. O tome valja odlučivati kao o nečem zajedničkom...

Što moramo činiti da ne izgleda kako griješimo protiv prirodnog zakona? Je li dovoljno da zbog njihovih patnja žalimo i da bolest odstranjujemo molitvom te se ganemo na sam njezin spomen? Ne traži li se da milosrđe i dobrohotnost prema njima pokažemo djelima? Baš tako! Naime, odnos između pravih stvari i tek skiciranih slika odnos je između riječi odvojenih od djela. Doista, Gospodin veli da se spasenje ne nalazi u riječima, nego u vršenju djela spasenja. Stoga, ono što nam je za njih zapovjedbno valja nam činiti za njega... *“Odlazite od mene u oganj vječni: jer što god ne učiniste nekom od moje braće, ni meni ne učiniste”* (Mt 25, 41. 45).

Doista, da su mislili da će tako proći, nikad ne bi doživjeli takvu presudu, udaljujući od sebe one koji pate, niti bi dužnost prema nesretnicima smatrali nečim što naš život izneređuje. Stoga, znamo li da je vjeran onaj koji je obećao, izvršimo njegove zapovijedi bez čega ne možemo biti dostojni njegovih obećanja. Stranac, gol, izgladnjeli, bolesnik, utamničnik i sve što se u evanđelju spominje u ovom se otajstvu stavlja preda te. On luta gol i bolestan, a zbog siromaštva koje proizlazi iz bolesti, nema ono što mu je potrebno. Jer tko kod kuće nema čime se uzdržavati niti radom može što zaslužiti, tome nedostaje ono

što su životne potrebe. Zbog toga je, dakle, rob jer je sputan okovima bolesti. Stoga ćeš u tome ispuniti bit sviju zapovijedi i time što si mu dobrohotno pozajmio uza se si vezao i obvezao sama Gospodara svega (usp. Izr 19, 17). Zašto se onda oslanjaš na ono što je ruševina tvoga života? Doista, tko za prijatelja ne želi Gospodara svega, sam je sebi veliki neprijatelj. Naime, isto tako vršenjem zapovijedi biva se oslobođen od okrutnosti (vječne kazne). Veli: “*Uzmite jaram moj na sebe*” (Mt 11, 29). Jarmom naziva opsluživanje zapovijedi, poslušajmo onoga koji zapovijeda.

Postanimo Kristove tegleće životinje vezani sponama ljubavi. Ne odbacujmo ovog jarma, ne zbacujmo ga, on je sladak i lagan. Onome tko se podloži ne pritiska vrat, nego ga miluje. “*Obilno sijmo*”, veli Apostol, “*kako bismo mogli obilno i žeti*” (2Kor 9, 6). Iz takva će sjemena izrasti klas s mnogo zrnja. Velika je žetva zapovijedi, uzvišena su plemena blagoslova. Želiš li shvatiti dokle se uzdiže taj rod? Oni dodiruju same vrhove neba. Jer sve što si u njih uložio, naći ćeš na sigurnom u nebeskim riznicama. Ne sumnjaj u rečeno, ne misli da treba prezreti njihovo prijateljstvo. Njihove su ruke zacijelo sakate, ali ne neprikladne da pruže pomoć. Noge su postale beskorisne, ali ne priječe trčanje prema Bogu. Očnji vid slabi, ali dušom izabiru ona dobra koja oštrina vida ne može utvrditi... Naime, nema onoga tko ne bi znao, tko ne bi priznao izvrsnu, prije skrivenu nagradu, koju se u tuđim nesrećama daje ljudski i dobrohotno. Jer nad ljudskim je stvarima jedna te ista narav. I nikome nije dana sigurnost da će mu zauvijek sve biti uspješno i povoljno. U cijelom životu valja se sjećati one evanđeoske zapovijedi prema kojoj ono što želimo da ljudi čine nama i mi činimo njima. Stoga dok možeš mirno ploviti pruži ruku onome tko je doživio brodolom; zajedničko je more, zajednička oluja, zajedničko valjanje valova po grebenima koji se kriju pod valovima, sprudovi, zamke i sve one nevolje koje u plovidbi ovog života svim moreplovcima izazivaju jednak strah.

Dok si zdrav, dok sa sigurnošću ploviš morem ovog života, nemoj nečovječno zanemariti onoga čija se lađa razbila. Tko ovdje može jamčiti da ćeš uvijek sretno ploviti? Još nisi prispio u luku spokoja (usp. Ps 107, 19). Još nisi izvan pogibli valovlja. Život te još nije smjestio na sigurno mjesto. Na moru života još si izložen oluji. Kakav se pokažeš prema brodolomcu, takve ćeš prema sebi naći one koji zajedno s tobom plove.

(Grgur iz Nise, *Oratio II: De pauper. amandis*)

2. LJUBAV PREMA KRISTU U SIROMASIMA

Doista, ništa čovjeku nije tako božansko kao od drugih zaslužiti dobra: premda on (Bog) podjeljuje veće blagodati, a ovaj (čovjek) manje, i jedan i drugi, držim, to čine prema svojim moćima. Bog je čovjeka oblikovao i ponovno ga pošto se jednom rastavio sabire: ne preziri paloga. On je prema njemu imao sućuti u mnogo težim stvarima kad mu je pored ostaloga dao Zakon, proroke, a još prije nepisani naravni zakon, sudca budućih djela, koreći, opominjući, kažnjavajući; naposljetku darujući sama sebe za otkupljenje svijeta...

344

Onaj tko plovi blizu je brodolomu i to tim više što smjelije plovi; tko njeguje tijelo, bliže je tjelesnim zlima, tim više što se bahatije ponaša ne primjećujući one koji se nalaze pred njim. Dok ploviš s povoljnim vjetrom pruži pomoć brodolomcu: dok si zdrav i bogat priskoči unesrećenome. Ne čekaj da izravno iskusiš koliko je zlo nečovječnost i kakvo je dobro svoj imutak staviti na raspolaganje siromasima. Nemoj da doživiš kako Bog pruža ruku protiv onih koji uzdižu vrat te prolaze (ne brinući se za) siromahe. U tuđim nevoljama nauči ovo: potrebnome udijeli štogod: jer onome kome sve treba nije malo, čak ni samo Bog ne gleda jednako na različite mogućnosti. Najviše drži do brižljivosti duha: ako ništa nemaš, lijevaj suze. Sućut je velika utjeha onome koga je pogodila velika nesreća...

Ili ti smatraš da dobrohotnost za tebe nije obvezna već dragovoljna, da je savjetovana, a ne zapovjeđena? I to bih najviše htio i cijenio, ali me straši ona lijeva strana, jarci i prokletstvo onoga koji ih je tamo postavio; ne zato što su pljačkali hramove ili što su počinili preljub, ili što su učinili nešto drugo zabranjeno, nego jer se uopće nisu skrbili za Krista u siromasima.

Stoga, ako smatrate da me u nečemu treba slušati, sluge Kristove, braćo i subaštinici, uvijek kad god nam je moguće posjećujmo Krista, skrbimo za Krista, hranimo Krista, odijevajmo Krista, združimo Krista, častimo Krista ne samo za stolom kao neki, ne s uljem kao Marija, ne samo kod groba kao Josip iz Arimateje, ne s onim što se odnosi na ukop kao Nikodem koji je samo napola ljubio Krista, ne naposljetku sa zlatom, tamjanom i smirnom kao mudraci još prije sviju koje spomenusmo, nego budući da Gospodin od sviju traži milosrđe, a ne žrtvu, i njegovo milosrđe nadmašuje tisuće pretilih jaganjaca, to mu milosrđe iskazujmo u siromasima koji danas leže na zemlji, da nas kad

izađemo odavde oni prime u vječne stanove u istom Kristu, našem Gospodinu, kojemu slava u vijeke. Amen.

(Grgur Nazijanski, *Oratio XIV de pauper. amore*, 27 sl; 39 sl)

3. ŠTO GOD UČINISTE JEDNOM OD OVIH NAJMANJIH...

Imadosmo slobodan razum da shvatimo kako je u svakom siromahu bio Krist kojeg je valjalo nahraniti, ili napojiti kad je žeađao, ili primiti pod krov kad bijaše stranac, ili odjenuti kad bijaše gol, ili posjetiti kad bijaše bolestan, ili svojom riječju utješiti kad bijaše u tamnici. No, riječi koje slijede: “Što god učiniste jednemu od ove moje najmanje braće, meni učiniste” (Mt 25, 40) čini mi se, ne odnose se na sve siromahe općenito, nego na one koji su siromašni duhom, na one za koje je pokazujući rukom rekao: “Evo majke moje i moja su braća oni koji vrše volju Oca moga” (Mk 3, 34-35; Lk 8, 21).

(Jeronim, *In Matth.*, IV, 22, 40)

(preveo Branko Jozić)